

Smorgasbord, Volvo, IKEA och popmusik som exportvara. Svenskarna är entreprenörer med framåtanda. Nej, är det inte typiskt svenskt att vara tystlåten och tillbakadragen? Svenskarna är väl kantiga på ytan men varma inuti? Jobbar hårt och plikttroget gör de; de har ju Luther på axeln. Sverige kallas ibland världens mest jämställda land, men ännu har ingen kvinna varit statsminister. När det kommer till kritan blir det svårt att säga hur svenskarna egentligen är. Vi är som alla andra. Olika.

Alla svenskar pratar inte svenska. Alla svenskspråkiga bor inte, eller har inte bott, i Sverige. Finlandssvenske Johan Ludvig Runebergs produktion representerar ett högvattenmärke inom den svenskspråkiga litteraturen. Med klarhet, stringens och skärpa fångar han gripande livsöden i några korta rader. Aftonens musikprogram inleds med fyra runebergdikter, tonsatta av den för västsvenskt musikliv betydelsefulla Wilhelm Stenhammar.

Stenhammar var en nyckelperson i uppbyggnaden av Göteborgs Orkesterförening, de Symfoniker som idag är Sveriges Nationalorkester – till glädje för människorna i Västra Götalandsregionen och den stora internationella publik som njuter av talrika turnéer och inspelningar.

Också Ture Rangström var chefsdirigent för Symfonikerna under en period i orkesterns tidiga historia. Han brann för att förnya repertoaren och ge plats för samtida kompositörer. Dessa insatser uppskattades mycket. Emellertid var hans dirigentkunskaper, trots åratals studier, alltför bristfälliga för att matcha orkesterns krav. Uppdraget blev därför inte långvarigt.

Som sångtonsättare lämnade emellertid Rangström ett viktigt och omistligt bidrag till den svenska romanskonserten. Han var synnerligen väl förtrogen med människorkosten som instrument. En duktig pianist var han också. Det är inte helt riktigt att säga att Rangströms sånger är lätta, men möjligen kan man säga att de är svåra på ett tacksamt sätt, och det gäller både det sångliga och det pianistiska perspektivet.

Bo Linde kom från Gävle. Efter studier i Stockholm och Wien flyttade han åter till hemstaden och verkade som tonsättare, pianist och musikkritiker i Gefle Dagblad. Kanske var det för att han verkade i en mindre stad som han fick alltför liten uppmärksamhet under sina levnadsår. Kanske var hans modernistiska stil inte tillräckligt radikal för samtiden. Bo Lindes sånger är på en gång lite kärva men spontant tillgängliga. De bär på en gång spår inspirerad artist och skicklig hantverkare.

Vad signaturen ”H” står för finns det ingen som vet. Sagan förtäljer att Wilhelm Peterson-Berger – den beske musikkritikern med smeknamnet Peterson-Arger – fann dessa fyra dikter i en veckotidning. Han föll för deras direkta anslag och komponerade till dem fyra melodier med folklig enkelhet och rikt utarbetade pianosatser.

Nobelpristagaren Pär Lagerkvist är den svenska litterära modernismens portalfigur. Trots fin kritik blev han inte mycket läst under sin livstid. I sitt tidiga diktande har han inte brutit radikalt mot traditionen. Rytmen är bara mer växlande, mycket friare med ömsom prosadikter, ömsom strofer på rimmad vers. Hjärtats sånger (1926) är en hisnande läsning för nutida öron och ögon; på en gång direkt drabbande men samtidigt högstämmd, högstilad och högtidlig.

”Pär Lagerkvist säger att han inte är musikalisk, men när han läser sina dikter har han samma tonfall som jag i mina sånger. Jag blir så glad av att höra honom läsa, höra hur han lägger tyngden på orden. Och när jag tonsätter hans dikter är det en helhetsstämning jag försöker fånga. Ofta lär jag mig dikten utantill. Och ofta låter jag första raden ge stämning åt helheten. Och sedan går jag framåt bit för bit.” Pianoprofessorn vid Kungliga Musikhögskolan Gunnar de Frumerie har tonsatt närmare femtio dikter av Pär Lagerkvist. I många fall representeras helhetsstämningen av en ackompanjemangsfigur i pianostämman. Hjärtats sånger visar tydliga exempel på detta. Sångerna skimrar av ljus men har samtidigt en omisskännlig, mörk underton.

”Bland skogens höga
furustammar...”

ULRICEHAMNS KYRKA 19 OKTOBER 2008

Elisabeth Feldt, sopran
Ylva Holmstrand, piano

Förutom att undervisa i sång på Helsjöns folkhögskola är **Elisabeth Feldt** verksam som sångerska. Hon framträder ofta i kyrkomusikaliska sammanhang med en rik och omväxlande repertoar som omfattar såväl kammarmusik som större orkesterverk. Sin utbildning har hon fått vid musikhögskolorna i Göteborg och Örebro och därefter i Piteå för professorerna Dorothy Irving och Matti Hirvonen.

Ylva Holmstrand studerade både piano- och fagottspel vid Musikhögskolan Ingesund och och Universitätt för Musik und Darstellende Kunst i Wien. Under studietiden erhöll hon Wilhelm Friends ackompanjemangsstipendium och turnerade i USA tillsammans med den dåvarande Jenny Lind-stipendiaten. Genom åren har hon ägnat stort intresse åt kammarmusik och samarbetat med många instrumentalister och sångare. Efter 28 års tjänstgöring som fagottist i Göteborgs Symfoniker flyttade Ylva hem till Värmland och är nu bosatt i Glava utanför Arvika.

Konserten är den tredje i serien FRAMTIDSFRÖN.

Nästa konsert
den 2 november
18.00 *Introduktion*
18.30 *Stråkkvartetter på ryska*

www.svenskakyrkan.se/ulricehamn

Wilhelm Stenhammar (1871-1927)

Dottern sade
Flickan knyter i Johannenatten
Den tidiga sorgen
Flickan kom ifrån sin älsklings möte
(*Johan Ludvig Runeberg*)

Ture Rangström (1884-1947)

Hennes ord (*Bo Bergman*)

Bo Linde (1933-1970)

Äppelträd och päronträd (*Erik Blomberg*)
Den ängen där du kysste mig (*Viola Renvall*)

Wilhelm Peterson-Berger (1867-1942)

Fyra visor i svensk folkton ("H")

Gunnar de Frumerie (1908-1987)

Hjärtats sånger (*Pär Lagerkvist*)

Hugo Alfvén (1872-1960)

Saa tag mitt Hjerte (*Tove Ditlevsen*)
